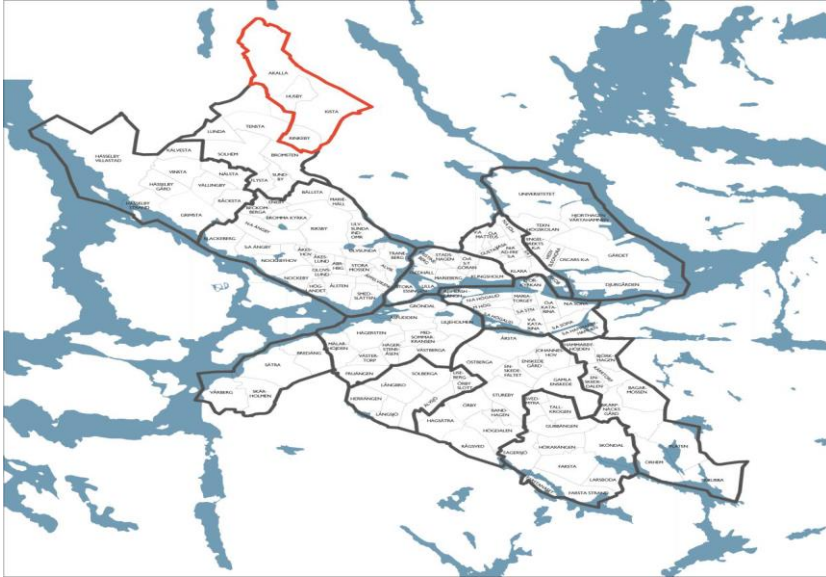

Stockholms
stad

Handlingsplan mot våldsbejakande extremism

Rinkeby-Kista Maj 2018

stockholm.se

Sammanfattning

I maj 2016 beslutade kommunstyrelsen om stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism. Dessa riktlinjer hör till Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram. En av flera åtgärder som beskrivs i riktlinjerna är att stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner.

I denna handlingsplan definieras tre olika våldsbejakande extremistiska miljöer; *den autonoma miljön*, *vit makt-miljön* och *den islamistiska extremistiska miljön*. Dessa miljöer förespråkar våld för att nå sina ideologiska syften och har för avsikt att förändra ett statskick.

Lokal lägesbild

Enligt lägesbilden framgår några få tecken på organiserad autonom- eller vit makt-miljö i stadsdelsområdet. I stadsdelsområdet bedöms den våldsbejakande islamistiska extremismmiljön vara den mest förekommande och relevanta. Enligt förvaltningens enkätundersökning framkommer endast några få misstankar om våldsbejakande extremism inom förvaltningens verksamheter likaså gäller övriga av stadens lokala verksamheter i stadsdelsområdet undantaget jobbtorg unga som haft ett fåtal individer med sympatier för våldsbejakande islamistisk extremism. Det har heller inte förekommit anmälningar till- eller åtgärder från socialtjänstens sida. Polisens lägesbild skiljer sig från förvaltningens då den visar att det finns kriminella nätverk med ett stort antal brottsaktiva islamister som är aktiva både med ideologiskt motiverad brottslighet och med konventionell försörjningsbrottslighet. En del av förklaringen till skillnaden är svårigheten att upptäcka individer med koppling till just islamistisk extremism då denna form inte är synlig på sätt som politiskt ideologisk extremism som ofta syns i form av olika typer av manifestationer.

Förebyggande- och förhindrande arbete

Förebyggande- och förhindrande arbete sker inom ramen för ordinarie verksamheter. Dock finns utvecklingsbehov som kan komplettera ordinarie verksamheter för högre beredskap att motverka våldsbejakande extremism samt ge stöd till anhöriga och personer som vill lämna våldsbejakande grupperingar.

Sammanfattningsvis gör förvaltningen idag följande insatser som kan förebygga en utveckling av våldsbejakande extremism:

- Det finns en styrgrupp och en samordnare för arbetet mot våldsbejakande extremism. Personal har erbjudits utbildning i frågan genom stadens utbildningssatsning.
- En ungdomsstrateg arbetar riktat mot ungdomar för att öka delaktigheten och demokratin.
- Det våldsförebyggande programmet MVP används i tre grundskolor.
- Skolsociala team arbetar i grundskolan åk 7-9 för att öka andel elever med fullständiga betyg i åk 9 och fältassistenter arbetar uppsökande mot både yngre och äldre ungdomar.
- Familjehuset erbjuder stöd till föräldrar med barn upp till och med 18 år.
- Socialtjänsten erbjuder sociala insatsgrupper (SIG) för personer som vill lämna kriminalitet eller våldbejakande grupperingar samt ger stöd till anhöriga.

I handlingsplanen ingår följande utvecklingsområden; en bredare samverkan med civilsamhället, information till- och utbildning av personal, implementering av handlingsplanen och stadens ”Vägledning och rutiner”.

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	6
Definitioner	8
Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige.....	9
Våldsbejakande vänsterextremistiska autonoma miljöer	9
Våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön	10
Våldsbejakande islamistiska extremismmiljön	10
Forskning.....	11
Lokal lägesbild och handlingsplan	14
Handlingsplan.....	14
Lägesbild	14
Förebyggande arbete.....	18
Insatser.....	18
Aktivitetsplan förebyggande arbete	22
Förhindrande arbete	26
Insatser	26
Avhopparverksamhet	27
Anhörigstöd	27
Aktivitetsplan förhindrande arbete.....	28
Samverkan	30
Insatser.....	30
Genomförande och uppföljning.....	32
Uppföljning	32
Övrig information	32
Bilagor:	32

Inledning

I en demokrati har alla rätt att uttrycka sina politiska åsikter, även sådana som kan uppfattas som obekväma. Politiska handlingar som står i strid med demokratins grundläggande spelregler kan dock aldrig accepteras. Det är därför viktigt att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.¹

För att säkerställa Stockholms stads förmåga att förebygga och försvåra våldsbejakande extremism i staden beslutade kommunfullmäktige i maj 2016 om stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism.² I enlighet med dessa inrättades en central samordnare för att koordinera stadens arbete. Den centrala samordnaren är placerad på stadsledningskontoret, avdelningen för välfärdsutveckling. Till sin hjälp har den centrala samordnaren utpekade samordnare i alla stadsdelsförvaltningar samt i social-, utbildnings-, idrotts-, kultur- och arbetsmarkandsförvaltningen. I *Budget 2018 – Ett Stockholm för alla* framgår att stadens arbete mot våldsbejakande extremism ska stärkas med utgångspunkt i de beslutade riktlinjerna. En av flera åtgärder som beskrivs i riktlinjerna är att stadsdels-nämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner.

De lokala handlingsplanerna ska syfta till att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning och struktur för arbetet med att förebygga och motverka våldsbejakande extremism på lokal nivå.

Handlingsplanerna bör inbegripa även externa aktörer som kan identifieras för de åtgärder som avses genomföras och tydliggöra vilka aktörer som är ansvariga för arbetet.

I riktlinjerna framgår även att alla stadsdelsnämnder ska ha aktuell kunskap om läget avseende våldsbejakande extremistiska rörelser. Lägesbilden kring våldsbejakande extremism ska tas fram tillsammans med lokalpolisen och andra berörda aktörer. Utifrån analysens resultat ska göras en bedömning av hur det fortsatta arbetet ska bedrivas och vilka aktiviteter som ska genomföras. Relevanta, befintliga aktiviteter ska beskrivas och genomföras utifrån den lägesbild som sammanställs.

¹ Kommittédirektiv 2014:103 En nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism

² Riktlinjer avseende stadens arbete mot våldsbejakande extremism, dnr 155-943/2015

I budget 2018 framgår att kommunstyrelsens samordnare mot våldsbejakande extremism ska stödja stadsdelsnämnderna och ansvariga facknämnder i det lokala arbetet för att kunskap och arbetssätt i stadens verksamheter utvecklas för att kunna möta de problem och utmaningar som skapas av våldsbejakande extremism. Samordnaren ska samverka med polis och andra externa aktörer där det krävs en samordnad och övergripande kontakt in i staden.

Organisation

Förvaltningen har sedan ett par år en styrgrupp för arbetet mot våldsbejakande extremism som består av berörda avdelningschefer, preventionssamordnare, en medborgarvärd, säkerhetsansvarig samt ansvarig polis.

Definitioner

Det finns flera olika definitioner som används och fenomenet kan beskrivas som att det är miljöer och individer som använder våld, hot eller begår andra brott för att nå ett politiskt eller religiöst motiverat mål. I begreppet inkluderas också djurrätts- och miljörättsextremister då dessa har en politisk agenda som accepterar att den nås genom brottslig verksamhet. Nedan framgår definitioner av olika begrepp som används kring våldsbejakande extremism.

Våldsbejakande – med våldsbejakande menas handlingar såsom att stödja, uppmåna till eller delta i ideologiskt motiverade våldshandlingar för att främja en viss sak.

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

Radikalisering är en social process och det finns olika uppfattningar om hur processen går till. För att skilja ut den icke-våldsbejakande radikaliseringsprocessen från den våldsbejakande används här säkerhetspolisens smalare definition: Den process som leder till att en person eller en grupp stödjer eller utöva ideologiskt motiverat våld för att främja en viss sak. De individer som anslutit sig till våldsbejakande extremistmiljöer har nästan alltid genomgått en radikaliseringsprocess där det går att identifiera betydande likheter i radikaliseringsprocessen oavsett till vilken ideologi en person radikaliserats. Våldsbejakande extremism går att urskilja i skilda religiösa och kulturella sammanhang. Generellt beror våldsbejakande extremism på tre grundläggande komponenter; upplevda orättvisor eller kränkningar, våldsförespråkande ideologi som pekar på orättvisor, förklarar deras orsak och vad som bör göras för att åtgärda orättvisorna samt sociala sammanhang där ideologin internaliseras. Dessa tre komponenter kan kombineras på unika sätt hos individer och har varierande betydelse. Krafter som påverkar individen i den riktningen kan vara, att individen är sökande efter spänning och gemenskap, är ideologiskt intresserade eller har personer i familjen eller i den sociala närmiljön som är våldsfrämjande. Radikalisering sker ofta via sociala kontakter, men även genom föreläsningar och propaganda. Mycket av detta sker via sociala medier och andra delar av internet.³

³ Rapport Regeringskansliet *Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser* (2014)

Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige

För närvarande finns, i enlighet med Säkerhetspolisens definition, i huvudsak tre våldsbejakande extremistiska miljöer i Sverige: den våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön, den våldsbejakande vänsterextremistiska autonoma miljön och den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön. Därutöver finns ensamagerande extremister som motiveras till våldshandlingar av olika ideologier, men som inte tillhör nämnda grupper eller nätverk.⁴ Dessa miljöer förespråkar våld för att nå sina ideologiska syften och har en avsikt att förändra ett statsskick. Nämnda våldsbejakande extremistmiljöer bedriver brottslig verksamhet i Sverige men brottsligheten kan även riktas mot andra stater.

Våldsbejakande vänsterextremistiska autonoma miljön

Den autonoma miljön strävar efter ett klasslöst samhälle utan styre från någon auktoritet. Uppfattningen inom miljön är att dagens demokrati inte är tillfredsställande. Den enda styrelseformen som kan accepteras är ett självstyre från folket. Inom miljön hävdas att kapitalistiska drivkrafter har greppet om dagens samhälle och att detta utgör ett hinder för att uppnå idealsamhället – ett samhälle som är jämställt och klasslöst och där människor med olika ursprung och sexuell läggning ska kunna leva på lika villkor. Vissa sammanslutningar inom den autonoma miljön menar att ett nytt styrelseskick endast kan uppnås genom revolution.⁵

Enligt Säkerhetspolisens bedömning har den autonoma miljöns förmåga minskat under de senaste åren. Detta till trots bildades under 2017 ett nytt nordiskt autonomt nätverk. Detta nätverk kan i förlängningen lägga grunden för ytterligare organisering.⁶ Utöver opinionsbildande yttringar och aktiviteter använder individer med koppling till den autonoma miljön också systematiskt och regelbundet våld, hot och trakasserier för att hindra människor från att mötas, utföra sina uppdrag eller sitt arbete och uttrycka sina åsikter.⁷

⁴ Säkerhetspolisen 2017 s.30-1

⁵ 2014:4 *Våldsbejakande extremism i Sverige - nuläge och tendenser*

⁶ Säkerhetspolisen 2017 s.34

⁷ Säkerhetspolisen 2017 s.63

Våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön

Inom vit makt-miljön är idealsamhället auktoritärt styrt. Det finns flera olika idéströmningar, dock med en igenkännbar retorik där det finns en tydlig rasism och ett motstånd mot ett samhälle där personer av olika kulturer och etnisk härkomst lever tillsammans med lika fri- och rättigheter. Det finns därtill ett hat mot judar, romer och personer som inte följer heteronormen. Vit makt-miljön ser framför sig ett etniskt homogent samhälle där det inte förekommer inslag av andra kulturer. De menar att människosläktet kan delas in i raser och de ser negativt på invandring av människor som de inte räknar till den vita rasen. Synen på människosläktet som indelad i raser finns inom hela vit makt-miljön även om det varierar hur starkt detta lyfts

fram. Uppfattningarna kan variera från föreställningen om ett raskrig där extremisterna är soldater, till en uppfattning om att olika raser ska få tillåtas existera i världen vid sidan av varandra så länge de olika raserna inte blandas. Omvärlden förknippar ofta vit makt-miljön med den nationalsocialistiska ideologin och flera aktörer inom miljön har anammat denna (även om det inte gäller för samtliga i miljön). Inom vit makt-miljön är en del av målet ett auktoritärt styre och det verkar finnas drivkrafter för tydlig struktur, ordning och totala lösningar. Sedan en tid präglas delar av vit makt-miljön av en utveckling där man oftare talar om kultur istället för ras. De använder benämningar som patriotism eller ”nationella rörelsen” för att beskriva sig själva.⁸

Enligt Säkerhetspolisen har aktiviteten i vit makt-miljön ökat gradvis i Sverige under flera år. Aktiviteterna är främst av opinionsbildande karaktär på offentlig plats. Vid sidan om de opinionsbildande aktiviteterna använder individer inom vit makt-miljön regelbundet och systematiskt våld, hot och trakasserier för att hindra människor från att mötas, utföra sina uppdrag, sitt arbete och uttrycka sina åsikter.⁹

Våldsbejakande islamistiska extremismmiljön

Den svenska våldsbejakande islamistiska miljön inspirerades övergripande av en salafistisk-jihadisk ideologi. Detta ideologiska

⁸ 2014:4 *Våldsbejakande extremism i Sverige - nuläge och tendenser*

⁹ Säkerhetspolisen 2017 s.63

paraply förenar både al-Qaida och Islamiska Staten (IS). IS är en utbrytarorganisation från al-Qaida och skillnaden dem emellan ligger närmast i att IS har en mer extrem syn på vilka de uppfattar som fienden. Enligt IS är alla som inte delar deras ideologi att betrakta som motståndare, vilket innebär att även muslimer som inte överensstämmer med gruppens övertygelser utmålas som fiender och utgör legitima måltavlor. Gemensamt för dem båda är dock att ideologin motiverar attentat mot civila, dels enligt deras egen logik som svar på ockupation av muslimska länder och våld mot muslimer, dels som ett svar på upplevda kränkningar av islam. Målet som beskrivs är att genom våld införa ett islamiskt styre (sharia) inom ramen för en domedagsprofetia. Det västerländska demokratiska styrelseidealet, kolonialismen och förhållanden som tillskrivs västvärlden anses ha fördärvat islam. Västvärldens sekularisering och sätt att leva görs då även till mål för angrepp från miljöns extremister. I samband med inbördeskriget i Syrien och de spridningseffekter som följde i närliggande länder lyckades IS skickligt profitera på det maktvakuum som uppstod. Genom propaganda på social media attraherade gruppen många anhängare, och när de utropade sitt kalifat i juni 2014 ökade tillströmningen till en nivå som saknar historisk jämförelse. Idag beräknar säkerhetstjänster att drygt 5000 individer rest från Europa för att ansluta sig till gruppen. IS har även uppmuntrat till att anhängare bör utföra attentat i sina hemländer – med de vapen de har att tillgå. Många av de terrorattentat som drabbat Europa sedan 2014 kan härledas till IS - antingen genom attentatspersoner som har haft direkt kontakt med terrororganisationen, eller som på något sett inspirerats av dess upprop och ideologi.¹⁰

Säkerhetspolisen bedömer att ensamagerande gärningsmän med en våldsbejakande islamistisk ideologi i dagsläget utgör det största hotet.¹¹ Antalet personer som attraheras av det ideologiska budskapet bedöms ha ökat under de senaste åren¹² och Sverige anses vara ett legitimt men inte prioriterat mål för internationella terrororganisationer.¹³

Forskning

I en forskningsöversikt från Segerstedtsinstitutet förekommer ett antal komponenter som lyfts fram som verksamma för arbetet mot våldsbejakande extremism i första linjen; det vill säga komponenter som forskningsmässigt och politiskt anses vara viktigt för att

¹⁰ Försvarshögskolan 2017-06-28

¹¹ Säkerhetspolisen 2017 s.46

¹² Säkerhetspolisen 2017 s.34, 63

¹³ Säkerhetspolisen 2017 s.46

motverka rekrytering, uppmärksamma risker och skapa möjligheter att lämna extremistiska miljöer. Forskarna menar att i stället för att söka efter en möjlig metod eller att övervaka och disciplinera människor snarare ska se till att socialarbetare och pedagogisk personal ges möjlighet att arbeta enligt följande komponenter:

- Att ha en fungerande samverkan mellan myndigheter
- Att ha en lokal förankring
- Att involvera anhöriga och civilsamhälle
- Att tillgodose demokrati, mänskliga rättigheter och tillgång till välfärd
- Att se människan, inte ideologin
- Att kritiskt och reflexivt granska den egna organisationens¹⁴

Det talas ofta om drivkrafter och dragningskrafter, så kallade push- och pullfaktorer. Radikalisering kan ske hos en enskild individ eller samtidigt hos en grupp av personer. Sammanfattningsvis kan sägas att ideologierna förefaller vara av mindre betydelse jämfört med de sociala och psykologiska aspekterna när man försöker hitta orsaksförklaringar till våldsbejakande radikaliserings.

Exempel på push-faktorer:

- spänningssökande
- identitetssökande
- upplevt förtryck eller diskriminering
- upplevd kulturkrock
- upplevd orättvisa och bristande framtidstro
- begränsad social mobilitet
- låg självkänsla och tendens att lägga ansvar hos andra än sig själv
- frustration över samhällsutveckling och viljan att påverka
- personliga traumatiska erfarenheter
- våldsfascination
- meningssökande
- funktionsnedsättning som kan öka ovanstående faktorer

Exempel på pullfaktorer:

- social gemenskap
- erkännande och uppmärksamhet
- vänskap och betydelse i gruppen
- känsla av makt
- ideologisk övertygelse om att ”göra rätt”
- tillgång till enkel förklaring till fel i samhället eller egna upplevda orättvisor

¹⁴ Segerstedtsinstitutet *Socialt arbete, Pedagogik och arbetet mot så kallad våldsbejakande extremism - En översyn* (2016)

Dessa faktorer kan ha betydelse för om en individ radikaliseras in i en våldsbejakande miljö. Samtidigt kan många personer ha liknande erfarenheter och upplevelser utan att bli radikaliserade. Det finns också faktorer som motverkar radikalisering, till exempel starkt engagemang på annat håll, familjeåtaganden, relationer med personer utanför miljön. Det är med andra ord ett komplext fenomen och de uppräknade faktorerna bör därför endast användas för att skapa förståelse för fenomenet.

Extremism uppstår där det finns en grogrund utifrån sociala och politiska förhållanden och där en individs individuella riskfaktorer sammanfaller med skeenden i samhället. Det innebär att det är svårt att identifiera vilka som befinner sig i riskzon för att bli våldsbejakande extremister. I sammanhanget kan det vara värt att ha i minnet att profiler baserade på stereotypiska antaganden utifrån religion, etnicitet, kön, socioekonomisk status inte bara är diskriminerande utan också ineffektivt.¹⁵

¹⁵ *Polismyndighetens riktlinjer för lokalt brottsförebyggande arbete avseende våldsbejakande extremism* (2016)

Lokal lägesbild och handlingsplan

Handlingsplan

Handlingsplanen avser år 2018 och innehåller en lägesbild och beskrivning av befintligt arbete samt potentiella utvecklingsområden utifrån ett förebyggande- och förhindrande perspektiv. I arbetet mot våldsbejakande extremism kommer kopplingen till stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck att beaktas. Handlingsplanen gör inte anspråk på precisa evidensbaserade åtgärder då kunskapsläget inom forskningen fortfarande är under utveckling. Handlingsplanen ligger snarare till grund för vidare utvecklingsarbete och klargörande av vem som ansvarar för vad, och vilka konkreta åtgärder som krävs. Då det är en lokal handlingsplan omfattas endast åtgärder och förslag som förvaltningen har rådighet över, detta innebär till exempel att stadsdelsområdets skolor är undantagna från handlingsplanen.

Den lokala lägesbilden har kartlagts genom enkätfrågor till berörda verksamheter i förvaltningen, även berörda fackförvaltningar har bidragit med sin lägesbild och polisen har lämnat aktuella uppgifter. Förvaltningens enkät har skickats till socialtjänst, funktionsnedsatta, socialpsykiatri, fritidsverksamheter, medborgarkontor, ungdomsmottagning, medborgarvärdar, fältassistenter, skolsociala team, socialtjänst, förskola, fastighetsbolag, Järvapsykiatri och polisen.

Lägesbild

Förvaltningen

Enligt kartläggningen framgår att det i nuläget endast är några få tecken på organiserad autonom- eller vit makt-miljö i stadsdelsområdet. Den våldsbejakande islamistiska extremismmiljön är den mest förekommande utifrån SÄPOS lägesbild. Det finns familjer i stadsdelsområdet vars anhöriga rest för några år sedan och anslutit sig till terrorstämplade grupper dessa familjer har, vad vi vet, lite eller ingen information om vad som hänt deras närstående. Dock har en person rapporterats omkommen i Syrien.

Förvaltningens verksamheter har enligt enkäten mött ett fåtal personer som uttryckt sympatier för våldbejakande extremism, någon har sett individer surfa på våldsbejakande hemsidor och

någon har sett personer som burit symboler för våldsbejakande extremism. Inga ärenden gällande återvändare eller personer som vill lämna extremistmiljöer har rapporterats. Det har heller inte förekommit anmälningar till- eller åtgärder från socialtjänstens sida. En person har rapporterat att kontakt tagits med polis vid ett fall där misstanke om radikaliserings förekommit.

Övriga verksamheter i stadsdelområdet tillhörande Stockholms stad

Beträffande grundskolans enkätundersökning (även skickad till friskolor) så visar den att någon enstaka ungdom sagt sig sympatisera med den våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön. Övriga verksamheter som gjort enkätundersökning uppger ingen förekomst av våldsbejakande extremism undantaget jobbtorg unga som rapporterat om ett fåtal individer som uttryckt sympatier för den våldsbejakande islamistiska extremismmiljön och/eller som avsett resa för att strida i annat land.

Fastighetsbolagen

Ingen av de svarande fastighetsbolagen har inom sitt bestånd uppmärksammat tecken på våldsbejakande extremism.

Järvapsykiatri

Järvapsykiatri har inte noterat något fall av våldsbejakande extremism. De håller på att uppdatera tidigare fall med högst vaksam bedömning.

Polisen

När det gäller den autonoma miljön och vit makt-miljö finns det ett fåtal kända individer i området. Det finns dock inga tecken på en aktiv verksamhet utan brotten begås utanför Järvaområdet. Aktiviteterna har dock en tendens att öka i samband med valår. Den våldsbejakande islamistiska miljön bedöms för närvarande av polisen som regionens och Järvaområdets mest förekommande utifrån perspektivet; antal potentiellt brottsaktiva personer. Det finns kriminella nätverk med ett stort antal brottsaktiva islamister som är aktiva både med ideologiskt motiverad brottslighet och med konventionell försörjningsbrottslighet. Vidare fungerar medlemmarna som främjare och organisatörer av aktivism inriktad mot stöd till terrorattentat och terrornätverk i andra stater. Risken för att fler individer radikaliserar in i den här miljön är dessutom extra stor eftersom förortsproblematiken med utanförskap, fattigdom, social orättvisa, segregation och diskriminering i många fall är identisk med grunder för radikaliserings (Säkerhetspolisens rapport Våldsbejakande islamistisk extremism i Sverige, 2010). Den resandeproblematik som fanns tidigare har avtagit i och med Daesh

motgångar i Syrien och Irak. Det finns dock ett antal individer från området som fortfarande befinner sig i konfliktområden i framför allt Syrien/Irak och Somalia. Det finns också ett fåtal återvändare som befinner sig i Järvaområdet. Individer med stridsvana och okänd psykisk status på grund av traumatiska upplevelser. Med stor sannolikhet kommer antalet återvändare också att öka den närmaste perioden.¹⁶

Det har varken förekommit anmälda brott begångna i stadsdelsområdet eller tillståndsgivna/icke tillståndsgivna demonstrationer/manifestationer med koppling till våldsbejakande extremism. Däremot är det 16 anmälda brott begångna av individer som är folkbokförda i stadsdelsområdet med koppling till våldsbejakande extremism.

Sammanfattning

En klar lägesbild är beroende av olika aktörers informationsbenägenhet och möjlighet att lämna information utifrån sekretesslagstiftningen. Förvaltningens lägesbild gör inte anspråk på att vara heltäckande då det är svårt att identifiera våldsbejakande individer. Därmed kan inte uteslutas att problemet inte finns utan snarare att problembilden med stor sannolikhet är större och att det inte råder någon tvekan om att det finns ett antal individer i området som sympatiserar med våldsbejakande extremism. Polisens lägesbild som bygger på SÄPOS uppgifter samt individer kopplade till kriminalitet pekar på en högre andel individer med koppling till islamistisk våldsbejakande extremism än vad förvaltningens undersökning gör. Förklaringen till detta är svårigheten att upptäcka individer med koppling till islamistisk extremism då utveckling av denna form inte är synlig på samma sätt som politiskt ideologisk extremism som ofta syns i form av olika typer av manifestationer. Men det beror även på otillräckliga kunskaper om hur ett aktivt arbete mot våldsbejakande extremism ska bedrivas då det egentligen inte finns några kunskapsbaserade metoder att tillgå ännu. Därför krävs i nuläget att förvaltningen har en aktiv bevakning av forskningsresultat och metodutveckling likaså extra uppmärksamhet och kunskapsutveckling inom förvaltningens olika verksamheter.

Enligt statistik från stadens rapportsystem IA och Tyck till-app är klotter i princip obefintligt i Rinkeby-Kista stadsdelsområde vilket antas bero på underrapportering.

Många respondenter uppgav att de saknar kunskaper om våldsbejakande extremism och rutiner för hur hantering vid oro. Det

¹⁶ Lägesbild *Lokalpolisområde Rinkeby* (2018)

behövs mer kunskap och en ökad medvetenhet om problematiken hos medarbetare i alla verksamheter, både inom staden och hos andra aktörer.

Utvecklingsbehov inom förvaltningen

Enligt enkätundersökningen framkommer följande utvecklingsbehov:

- Information från polisen om lägesbild och rättsprocesser
- Kunskap om rutiner när det gäller ärenden, återvändare anhöriga
- Kunskap om hur man kan förebygga våldsbejakande extremism
- Kunskap om de olika extremistmiljöerna
- Återkommande information via intranätet
- Samverkan med civilsamhället speciellt de lokala islamska samfundet

Sammanfattningsvis finns det ett behov av att implementera handlingsplanen och rutiner för arbetet samt behov av kunskaper kring våldsbejakande extremism och samverkan med civilsamhället.

Förebyggande arbete

Förvaltningens handlingsplan mot våldsbejakande extremism ska implementeras i alla berörda verksamheter samordnaren ska ta fram en implementerings- kommunikationsplan. Stadsdelsnämnderna har ett ansvar att arbeta förebyggande gentemot individer som kan vara i riskzon att radikaliseras till våldsbejakande extremism.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla rutiner och metoder för att arbeta med dessa frågor på individnivå och eftersom familjer kan drabbas ur flera olika perspektiv är det viktigt med insatser som inkluderar olika målgrupper. Det är viktigt att arbetet mot våldsbejakande extremism sker i samverkan med polisen och andra berörda myndigheter och aktörer när det är möjligt. Inom ramen för samverkan mellan skola och socialtjänst ska nämnderna i samråd med polisen ta fram rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer.¹⁷

En grundförutsättning för att enskilda personer inte ska dras till våldsbejakande extremistmiljöer är att barn och unga får goda uppväxtvillkor med förutsättningar att klara skolan, ha en meningsfull fritid och möjlighet till arbete. Grunden i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism vilar på tillit, jämlikhet och delaktighet. Enligt stadens intentioner ska stadsdelsförvaltningarna fokusera på att motverka utanförskap och förebygga att enskilda individer attraheras av våldsbejakande miljöer. Stadens insatser mot våldsbejakande extremism har särskilt hög prioritet inom stadens arbete för att förebygga kriminalitet. Arbetet mot våldsbejakande extremism ska inkluderas i det befintligt främjande och förebyggande arbetet och kombineras med demokratistärkande insatser och aktiviteter för att skapa ett motståndskraftigt samhälle.

Insatser

Kompetenshöjande åtgärder/insatser

Behovet av kunskapshöjande åtgärder är fortsatt stort. Som ett led i det stadsövergripande stödet beslutade juridiska avdelningen, i slutet av januari 2018, en rättspromemoria som belyser juridiska förutsättningar för delar av kommunens arbete och stadens vägledning för arbetet mot våldsbejakande extremism kommer att lanseras under våren 2018.

¹⁷ Budget 2018 *Ett Stockholm för alla*

Det finns en stadsövergripande utbildningsplan för området våldsbejakande extremism. Under hösten 2017 genomfördes en grundläggande utbildning där ca 1700 medarbetare deltog. Grundutbildning kommer genomföras igen under hösten 2018. Med början i april 2018 kommer fördjupningsutbildningar genomföras riktade till prioriterade verksamheter såsom socialtjänstens mottagningsenheter, arbetsmarknadsförvaltningens uppsökare, utbildningsförvaltningens rektorer, lärare m.fl. Fördjupningsutbildningarna planeras i samverkan mellan den centrala samordnaren och respektive förvaltning. Förvaltningarna säkerställer att relevant personal deltar i de stadsövergripande utbildningar som anordnas.

Som ytterligare stöd för stadens medarbetare finns stadens kunskapsunderlag om arbetet mot våldsbejakande extremism samlat på en intranätssida. På sidan finns en presentation som innehåller grundläggande information om våldsbejakande extremism, symboler, lokalt och nationellt stödmaterial, rapporter, boktips och poddar för ytterligare kunskapsinhämtning, filmade föreläsningar m.m. Därutöver anordnas, med början 2018, kunskapshöjande föreläsningar på området. Dessa är öppna för stadens alla medarbetare. I februari föreläste Forsvarshögskolan och i maj föreläser FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut. Föreläsare för hösten är ännu inte bestämt. Dessa föreläsningar filmas och läggs på intranätssidan för att tillgängliggöras för så stor del av stadens medarbetare som möjligt.

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att relevant personal deltar i de stadsövergripande utbildningar som anordnas. Nämnderna ska särskilt stärka sin kompetens kring och utveckla insatser riktade mot barn som blivit indragna i våldsbejakande extremistiska miljöer.¹⁸

Enligt stadens riktlinjer ska stadens arbete utgå från de forskningsresultat som finns samt ta del av ny kunskap löpande på såväl nationell som internationell nivå. I januari 2018 inrättades Center mot våldsbejakande extremism (CVE) som är kopplat till Brottsförebyggande Rådet (BRÅ). Förvaltningens verksamheter ska nyttja centrets erbjudanden för utveckling av arbetet mot våldsbejakande extremism.

CVE ska:

- främja utvecklingen av förebyggande arbete på nationell, regional och lokal nivå

¹⁸ Budget 2018 *Ett Stockholm för alla*

- verka för en högre grad av samordning och effektivitet i det förebyggande arbetet
- ge behovsanpassat stöd till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar frågor om förebyggande av våldsbejakande extremism
- samla och sprida kunskap om förebyggande av våldsbejakande extremism baserad på forskning och beprövad praktik samt verka för en kunskapsbaserad praktik
- erbjuda telefonrådgivning till professionella

Förvaltningens samordnare deltar i olika utbildningssammanhang som erbjuds samordnarna. Samordnaren ingår även i stadsledningskontorets nätverk samt i länskommunernas nätverk mot våldsbejakande extremism där regelbundet erfarenhets- informationsutbyte sker.

Berörda medarbetare behöver vara väl insatta i den lokala lägesbilden; vilka grupperingar som är aktiva, var de håller till och miljöer där individer kan tänkas rekryteras. Kunskap om olika gruppers symboler och andra kännetecken är också betydelsefullt liksom kunskap om vart medarbetare och medborgare ska vända sig när det finns misstanke att en person håller på att radikaliseras eller på annat sätt stödjer, rekryterar eller förespråkar våldsbejakande extremism. Förvaltningsledningen ska ge förutsättningar för berörda personalgrupper att delta i stadens utbildningar och tid till att ta del av den information som finns på stadens intranät. Förvaltningens samordnare ska kunna vara ett stöd och ett "bollplank" för personalen i berörda verksamheter.

Tidig upptäckt

Stadsledningskontoret har tagit fram en blankett för avidentifiering av ärenden som kommer förvaltningens verksamheter till känna blanketten ska alltid sickas till samordnaren för kännedom. Även en Vägledning och ett Flödesschema gällande rutiner vid misstänkt förekomst av våldsbejakande extremism har tagits fram. Stadens juridiska avdelning har tagit fram en promemoria angående sekretesslagstiftningen. Stadsledningskontoret kommer under våren att sprida dessa rutiner till berörda förvaltningar. Förvaltningen kommer att implementera dessa dokument i berörda verksamheter.

Det finns idag ett antal verksamheter som har möjlighet att identifiera personer med sympatier för våldsbejakande extremism såsom socialsekreterare, fältassistenter, medborgarvärdar, ungdomsgårds- och träffpunktspersonal, förskolepersonal, personal på medborgarkontoret, ungdomsstrateg, skolsociala team och

föräldrarådgivare. Dessa verksamheter kan möta unga och/eller vuxna medborgare som uttrycker sympatier för våldsbejakande extremism eller som avser strida för terrorstämplade grupper. De kan även möta personer som har oro för att en anhörig har våldsbejakande sympatier.

Barn och unga med funktionsnedsättning har en ökad risk för att hamna i utanförskap och kan behöva extra stöd i att hitta sammanhang och klara skolan. Det handlar framför allt om unga med intellektuell och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Förvaltningen har en samordnare för fritidsfrågor för barn och unga med funktionsnedsättning som kan bistå med kunskaper om riskfaktorer och vara ett stöd för personalen på ungdomsgårdar och träffpunkter.

Förvaltningen arbetar våldsförebyggande med metoden Mentors In Violence Prevention (MVP) i samverkan med skolor, ungdomsgårdar och polis. Även i dessa sammanhang finns möjlighet att fånga upp unga som kan tänkas sympatisera med våldsbejakande extremism. Vidare har förvaltningen tillsammans med jobbtorg startat ett arbetsmarknadsprojekt för unga 16-29 år (fokus 16-19 år) inom ramen för ungdomens hus. Detta arbete är viktigt för inkludering och motverkande av utanförskap vilket i sig kan förebygga att unga dras till våldsbejakande grupperingar. Förvaltningens ungdomsstrateg har en central roll i det förebyggande arbetet då forskning pekar på att en av de viktigaste faktorerna som förebygger en antidemokratisk utveckling med våldsbejakande tendenser är att stärka delaktighet och demokrati.

Förvaltningens trygghet- och säkerhetsansvarige sammanställer en veckorapport tillsammans med polisen inför varje helg vilken utgör ett underlag för bedömning av risker och för att skapa en gemensam lägesbild. Stadsdelsförvaltningen, polisen och ”goda krafter” samarbetar i syfte att skapa trygghet och tillit hos medborgarna. Samarbetet kan möjliggöra upptäckt av våldsbejakande extremism.

Enligt stadens riktlinjer har civilsamhället en viktig roll i arbetet mot våldsbejakande extremism och därför bör aktörer med hög trovärdighet ges goda förutsättningar i arbetet. Stadens nämnder kan ge riktade bidrag till organisationer som arbetar förebyggande. Enligt stadens riktlinjer för arbetet mot våldsbejakande extremism ska inget stöd i form av ekonomiskt bidrag ske från staden till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Föreningar som uppmuntrar till våldsbejakande extremism ska fråntas

all typ av stöd i den mån de har sådant. Stadsdelsnämnderna ska genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte går till någon aktör som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism. Föreningar kan söka bidrag för aktiviteter som kompletterar förvaltningen och främjar medborgarna. I förvaltningens riktlinjer för bidragsgivande framgår det att inget stöd ska ges till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Vid bidragsgivning ska en tydlig plan för uppföljning göras vilken ska följas upp noggrant och utvärderas av nämnden. Detta gäller även uthyrning/utlåning av lokaler till föreningar/intressegrupper.

Enligt stadsledningskontoret ska förvaltningen dokumentera händelser såsom manifestationer, demonstrationer och andra händelser som kan kopplas till våldsbejakande extremism. Fältassistenter och medborgarvärdar ska dokumentera och skicka in allt klotter, klistermärken eller annan typ av händelser i offentlig miljö gällande våldsbejakande extremism via ”tyck till-appen” samt rapportera detta till förvaltningens samordnare som lägger in det i Incidentanmälan (IA). Mottagningsgruppen inom avdelningen Socialtjänst – vuxna ska rapportera alla inkommande samtal från Rädda Barnens orostelefon till samordnaren (så länge Orostelefonen finns kvar). Alla berörda verksamheter ska rapportera samtliga ärenden och händelser rörande personer och händelser med koppling till våldsbejakande extremism till samordnaren via Blankett för avidentifiering.

Aktivitetsplan förebyggande arbete

Myndigheter i samverkan (MYS), Mentors in violence prevention (MVP), Våldsbejakande extremism (VBE),
ordinarie verksamhet = *

Åtgärd	Ansvarig	Påbörjas	Löpande	Avslutad
Utveckling av delaktighet och demokrati bland unga	ungdomsstrateg		*	
Samordnare för fritidsfrågor för unga med funktionsnedsättning	enhetschef ungdomsgårdar samordnare unga med funktionsnedsättning		*	

Våldsförebyggande metod MVP	enhetschef Familjehuset samordnare MVP		*	
Veckorapport gällande risker inför varje helg till goda krafter i området	strateg för trygghet och säkerhet		*	
Uppsökande verksamhet fältassistenter, medborgarvärdar, ungdomsvårdar	enhetschef preventionsenheten enhetschef medborgarkontoret		*	
MYS - forum för social prevention	avdelningschefer enhetschef		*	
Utbildning gällande VBE <ul style="list-style-type: none"> • Allmän • Riktad 	stadsledningskontoret		*	
Implementering av: ”Vägledning” ”Flödes-schema” ”Blankett för aidentifiering Juridiska avdelningens promemoria	samordnaren vbe avdelningschefer	V 2018		H 2018
Samtliga berörda verksamheter ska rapportera alla ärenden med anknytning till VBE aidentifierat till samordnaren via blanketten för aidentifiering	avdelningschefer	V 2018	*	
Skolsociala team som arbetar i skolan med elever som riskerar att inte	enhetschef preventionsenheten		*	

nå kunskaps- målen				
Rådet för trygghet i fastigheter och utemiljö	stadsdelsdirektör, strateg för trygghet och säkerhet		*	
Informera berörda verksamheter om lägesbild, stadens övergripande arbete samt utbildningar	samordnaren vbe avdelningschefer		*	
Ta fram infomaterial till civilsamhället om rutiner, stödinsatser, kontaktuppgifter mm – även finnas på hemsidan samt inom alla verksamheter	samordnaren vbe styrgrupp	V 2018		H 2018
Implementering av handlings- planen	samordnaren vbe avdelningschefer	V 2018		H 2018
Kartläggning samt påkallade inspektioner av uthyrda lokaler	Samordnaren vbe i samverkan med polis och fastighetsägare	V 2018		H 2018
Fältare och medborgarvärdar ska rapportera händelser i utemiljöer kopplade till våldsbejakande extremism i ”Tyck till-appen” samt skicka informationen till samordnaren för dokumentation	enhetschef preventionsenheten		*	

Arbetsmarknads- insats för unga Ungdomens Hus	enhetschef träffpunkter	V 2018	*	
Dokumentation av händelser och ärenden kopplade till vbe	samordnaren vbe	V 2018	*	

Förhindrande arbete

Insatser

Med förhindrande arbete menas insatser och åtgärder som riktas mot personer som håller på att hamna i, eller befinner sig i våldsbejakande extremistmiljöer samt ge konkret stöd till anhöriga eller närstående. Åtgärder ska vidtas skyndsamt när det finns kunskap om; etablerade extremistgrupperingar i området, individer som rekryterar till extremistgrupper eller individer som uppvisar riskbeteenden knutna till våldsbejakande extremism.

Socialtjänsten har enligt lagstiftning det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver. Det finns dock inga lagar som stödjer kommuner i att sätta in tvångsåtgärder mot personer som exempelvis återvänt från krig eller rör sig i miljöer med våldsbejakande extremism.

Om en person vill ha stöd kan socialtjänsten erbjuda insatser. Alla ärenden utgår ifrån individens behov, vilket säkerställer att rätt stöd ges utifrån varje enskild individs förutsättningar. Om individen samtycker till att information delas mellan myndigheter och aktörer kan stödet erbjudas inom ramen för tex sociala insatsgrupper. I en social insatsgrupp ingår representanter från olika myndigheter och aktörer. Här kan också företrädare för trossamfund, idrottstränare och andra representanter från civilsamhället ingå, allt utifrån den enskildes behov. Socialtjänst och polis ingår alltid.

En mycket viktig skyddsfaktor är att unga klarar skolan med godkända betyg. Sedan några år tillbaka finns skolsociala team för åk 7-9 i stadsdelsområdets fyra kommunala grundskolor. Dessa team ska stötta elever med hög skolfrånvaro och som riskerar att inte få behörighet till gymnasiet. Personalen i teamen är anställda av stadsdelsförvaltningen men är förlagda till skolorna, de har ett tätt samarbete med socialtjänsten. Dessa team har en viktig roll i tidig upptäckt av elever som riskerar att hamna i våldsbejakande grupperingar.

Fokus för socialtjänsten är att stödja individen utifrån dennes särskilda behov och förhindra att han eller hon dras in i destruktiva miljöer. Socialtjänsten har till uppgift att förebygga att barn och unga dras in i våldsbejakande extremism och stödja de som är involverade att

lämna dessa miljöer.¹⁹ Socialtjänsten kan endast vidta åtgärder för unga under 18 år och i vissa fall upp till 21 år. Förvaltningen erbjuder idag unga under 18 år och deras föräldrar möjlighet att ingå i SIG-verksamhet, dock krävs samtycke av både vårdnadshavare och ungdomen. Socialtjänsten kan även ge behovsprövade insatser i såväl öppna former som placering utanför hemmet endera på frivillig grund med stöd av socialtjänstlagen eller med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, (LVU). Socialtjänsten kan också erbjuda råd och stöd.

Avhopparverksamhet

Ideologiskt motiverad brottslighet är inte ett hinder för sociala insatsgrupper och arbetsmetoden är lämpad även för avhoppare från våldsbejakande extrema miljöer. Stadens enhet för hemlösa har en avhopparverksamhet för polisens personsäkerhetsarbete vilken erbjuder boendestöd till individer som är hotade till exempel personer inom grov organiserad brottslighet.²⁰

Sedan fyra år tillbaka har Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltningar drivit en gemensam social insatsgrupp (SIG). Från och med 2018 ska förvaltningarna driva var sin SIG-verksamhet. Därför organiseras nu en SIG-verksamhet inom Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning. Socialtjänsten inventerar just nu ärenden och planerar för det fortsatta arbetet även rekrytering av fyra lotsar pågår. Organisatoriskt kommer verksamheten att finnas inom förvaltningens missbruksenhet Rinkeby-Kistamottagningen.

Anhörigstöd

Drabbade av extremism ska få stöd och trygghet. I akuta situationer kan stöd ges till dem som drabbats av våldsbejakande extremism enligt samma principer som för andra brottsoffer. I denna grupp inkluderas anhöriga. Insatserna anpassas utifrån att olika former av våldsbejakande extremism tar sig olika uttryck.

I riktlinjerna beskrivs att drabbade av extremism i akuta situationer ska få stöd och trygghet och att anhöriga inkluderas i denna grupp. Hur stödet ser ut anpassas efter individuella förutsättningar. Alla insatser ska utgå från individuella bedömningar och att vid beslut om insatser ska särskild hänsyn tas till kunskap om individens

¹⁹ Socialstyrelsen *Våldsbejakande extremism - Stöd för socialtjänstens arbete med barn och unga vuxna* (maj 2016)

²⁰ Budget 2018 *Ett Stockholm för alla*

aktivitet inom extremistiska miljöer. Om socialtjänsten får kunskap om anhöriga eller närstående till barn och unga samt vuxna som är involverade i våldsbejakande extremism ska anhörigstöd erbjudas. Stöd till anhöriga kan erbjudas inom ramen för socialtjänstens ordinarie uppdrag. Väsentligt är att socialtjänstens handläggare ges möjlighet till kompetensutveckling inom området våldsbejakande extremism. Vid behov sker samverkan med landstinget då framförallt psykiatrin. Stöd till avhoppare erbjuds inom ramen för SIG och vid behov i samverkan med övrig socialtjänst.

För barn och unga, under 18 år, som befinner sig i en olämplig miljö och det finns fara för att den unge kommer till skada kan skyddsboende erbjudas, detta kan även erbjudas vuxna anhöriga som befinner sig i liknande situation.

Alla berörda chefer ska informeras om sekretesslagen och när man har rätt att frånga sekretessen.

Aktivitetsplan förhinderande arbete

Våldsbejakande extremism (VBE), ordinarie verksamhet = *

Åtgärd	Ansvarig	Påbörjas	Löpande	Avslutad
Socialtjänsten ska uppmärksamma om oro finns för våldsbejakande extremism i sitt stöd till barn och unga inom ramen för ordinarie myndighetsutövning gällande utredning och insatser	enhetschef barnenheten enhetschef ungdomsenheten		*	
Socialtjänsten ska erbjuda avhoppare stöd inom SIG 19-29 år	enhetschef Rinkeby-Kistamottagningen	H 2018	*	

Stöd till anhöriga ska erbjudas inom SIG 19-29 år	enhetschef Kistamottagningen	H 2018	*	
Samtliga berörda verksamheter ska rapportera alla ärenden med anknytning till VBE avidentifierat till samordnaren via blanketten för avidentifiering	avdelningschefer	V 2018	*	
Implementering av: ”Vägledning” ”Flödes-schema” ”Blankett för avidentifiering Juridiska avdelningens promemoria	samordnaren avdelningschefer	V 2018		H 2018
Informera berörda verksamheter om lägesbild, stadens övergripande arbete samt utbildningar	samordnaren vbe avdelningschefer		*	
Implementering av handlingsplanen	samordnaren vbe avdelningschefer	V 2018		H 2018

Samverkan

Insatser

Förvaltningen har idag flera samverkansfora när det gäller förebyggande arbete. I rådet *Trygghet i fastigheter och utemiljö* ingår personer från förvaltningen, politiker samt fastighetsägare med flera, uppdraget för rådet ligger inom ramen för situationell brottsprevention vilket innebär trygghetsskapande åtgärder i boendemiljön samt åtgärder för att minska möjligheten att begå brott. Den sociala preventionen sker i dagsläget inom *Myndigheter i samverkan* (MYS) och innebär samverkan mellan socialtjänst, förskola/skola och polis. Arbetet bedrivs för att främja barn och ungas uppväxtvillkor. MYS har en styrgrupp med berörda representanter, fyra områdesknutna grupper för barn inom för- och grundskola och en grupp som rör unga 16-20 år. Frågor gällande våldsbejakande extremism ska beaktas inom både MYS och rådet Trygghet i fastigheter och utemiljö utifrån relevans. En översyn pågår utifrån hur det trygghetsskapande arbetet kan koordineras, samordnas och styras varvid befintliga samverkansstrukturer kan komma att förändras.

Styrgruppen för arbetet mot våldsbejakande extremism kvarstår. Utöver den finns en lokal samordningsgrupp med flera aktörer i stadsdelsområdet. Representanter från följande verksamheter ingår; missbruksenhet, socialpsykiatri, barn- och ungdom, ekonomiskt bistånd, fritid, preventionsenhet, säkerhets- och brottsförebyggande strateg, medborgarkontor, säkerhetsansvarig på kulturförvaltningen, jobbtorg Kista, polis, Fastighetsägare i Järva, Järvapsykiatrin, SFI-Rinkeby samt adjungerade representanter från civilsamhället. Medarbetarna i samordningsgruppen ska kunna ges särskild utbildning och fortbildning för att vid behov vara en expertgrupp dit medarbetare kan vända sig för att få råd vid oro eller misstanke om våldsbejakande extremism. Gruppen ska träffas två gånger per år eller vid behov för att informera om lägesbilden, ha gemensamt erfarenhetsutbyte samt utbyte av aktuell information. Utredning pågår om gruppens samarbete med Spånga-Tensta. (se bilaga 1)

Förvaltningen ska beakta möjligheten till samverkan med civilsamhället. Förvaltningens representanter inom den lokala samordningsgruppen ska sprida information om hur förvaltningen arbetar och vart man kan vända sig vid oro för individer som uttrycker sympatier för våldsbejakande extremism.

Samverkan mellan förvaltningen och polisen regleras i Samverkansöverenskommelsen. Samverkansöverenskommelsen beskriver, utifrån en gemensam lägesbild och analys, relevanta brottsförebyggande aktiviteter där våldsbejakande extremism är en del. Aktuell lägesbild i handlingsplanen för våldsbejakande extremism ska föras in i Samverkansöverenskommelsen.

Samverkan kring individer med risk för radikaliserings

Att fördjupa den lokala samverkan är en grundpelare i arbetet mot våldsbejakande extremism. I stadens verksamheter möter medarbetare individer i riskzon för destruktiva livsmiljöer och utanförskap, exempelvis kriminalitet och radikaliserings. Det finns ett behov av att utveckla arbetssätt och metoder för att fånga upp och motverka att individer radikaliserars. Särskilt viktigt i detta arbete är samverkan mellan skola, socialtjänst, jobbtorg, psykiatri och polis. För att tydliggöra rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer har stadsledningskontoret tagit fram ett flödesschema. Där beskrivs hur medarbetare i staden ska agera när de känner oro för en individ eller det har inträffat något som kan vara kopplat till våldsbejakande extremism.

Vid misstanke att barn och unga hamnar i farozon för påverkan av våldsbejakande grupperingar ska en orosanmälan göras till socialtjänsten. Förvaltningen kommer att informera om rutinerna för hur verksamheterna ska agera när problematiken har identifierats, för att säkerställa att orosanmälan görs till socialtjänsten.

Förvaltningens krisledningsorganisation ska aktiveras när det finns behov av det. Utifrån bedömning av allvarlighetsgrad och omfattning ska förvaltningen följa larmkedjan för att aktivera den förvaltningsövergripande krisledningsorganisationen.

Genomförande och uppföljning

Uppföljning

Enligt stadens riktlinjer ska handlingsplanen behandlas av ansvarig nämnd och godkännas av kommunstyrelsen. Handlingsplanen ska följas upp årligen inom ramen för ordinarie styrning under målet om att Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar. En första uppföljning av vidtagna åtgärder görs i samband med årets verksamhetsberättelse. Uppföljning sker även löpande i olika forum, exempelvis inom ramen för samverkan med lokalpolisen. Handlingsplanen revideras årligen utifrån aktuell lägesbild. Lägesbilden tas fram tillsammans med andra berörda nämnder samt i samarbete med polisen. Nästa revidering sker i samband med tertialrapport 1 år 2019. I revideringen ska status på föregående års vidtagna åtgärder framgå. För att tydliggöra uppföljningsbara mål kopplat till riktlinjerna och för att på ett bättre sätt kunna stödja nämnderna i uppföljning och utvärdering av insatsernas effekt bedrivs ett utvecklingsarbete stadsövergripande i samverkan med Försvarshögskolan.

Övrig information

<http://intranat.stockholm.se/valdsbejakandeextremism>

www.cve.se

<http://www.myndighetenst.se/kunskap/religionsfrihet/resursdatabank-religionsfrihet.html>

Bilagor:

1. Redovisning av åtaganden i handlingsplanen för år 2017
2. Rutinbild vid oro för våldsbejakande extremism
3. Enkäten för kartläggning